

Lühiülevaade 2022. aasta Tartu linna eelarvest

2022. a eelarves kavandatud liigutakse edasi Tartu linna arengustrateegiast „Tartu 2030“ tuleneva visiooni ning arengukavas 2018–2025 sätestatud eesmärkide poole, mis hoiavad silme ees sihti – parandada linlaste elukvaliteeti ning muuta Tartu atraktiivsemaks nii investoritele kui ka linna külalistele. Tartu linn kinnitas oma prioriteetid 2022. aastaks [arengukava](#) osaks olevas [eelarvestrateegias 2022–2025](#), mis võeti vastu 2021. aasta oktoobris. 2022. aasta eelarve eelnõu vastab olulises osas eelarvestrateegias kavandatud.

2022. aasta eelarve põhieesmärgid:

- **Elukeskkonna parandamine:** jalg- ja jalgrattateede rajamine, teedevõrgu arendamine ja korrashoiu tagamine, keskkonnasäästlik ja mugav ühistransport, haljasalade ja parkide väärtustamine ja arendamine, tartlaste keskkonnateadlikkuse tõstmine, Tartu kui ainult rohelist elektrit tarbiv linn;
- **Keskkonnakaitse:** kliimamuutustega toimetulek ja elurikkuse kaitsmine. Tartu on hea energiaga targalt arenev kogukond ja roheline teerajaja. Linna eesmärk on saavutada kliimanetraalsus vastavalt linna energia- ja kliimakavas sätestatud;
- **Hea hariduse kättesaadavuse tagamine:** koolide renoveerimise kava elluviimine (Karlova kooli Salme 1a hoone rekonstrueerimine, Kroonuaia kooli uue hoone (Ploomi 1) ehitus), Ristikheina lasteaia renoveerimine, mitme lasteaia rühmaruumide remont ja territooriumi korrastamine, nüüdisaegse õpikäsituse juurutamine, õppijaid toetava tugisüsteemi arendamine, õppijate arengu mitmekesistamine ja haridusasutuste eesti keelsele õppele ülemineku ettevalmistamine;
- **Kultuuri ja spordi väärtustamine:** linnavalitsus töötab selle heaks, et Tartust saaks aastal 2024 kõige nähtavam ja põnevama programmiga Euroopa kultuuripealinn, ettevalmistused südalinna kultuurikeskuse rajamiseks; olulisel kohal on kultuuritegelaste mälestuse väärtustamisega seotud tegevused - pärandi arhiveerimine, uurimine ja tutvustamine. Viiakse läbi Kivisilla taastamise võimalikkuse analüüs;
- **Tartu kui hooliva linna eesmärkide täitmine:** tagada igale tartlasele tema vajadusest lähtuvad kvaliteetsed sotsiaal- ja tervishoiuteenused, edendada Tartu tervishoiu ja sotsiaalhoolekande arenduskeskuseks ka väljaspool linna piire, kujundada tervist väärtustav eluhoiak, ennetada sotsiaalprobleeme, tagada abivajajatele nende elukvaliteeti parandavate teenuste kättesaadavus ning soodustada kodanikualgatust;
- **Teadmistepõhise ettevõtluse arendamine:** koostöö ettevõtjate ja Tartu kõrgkoolidega, Tartu Teaduspargi ja äriinkubaatorite ning - kiirendite toetamine;
- **Vastutustundlik eelarvepoliitika.**

Eelarve üldiseloostus

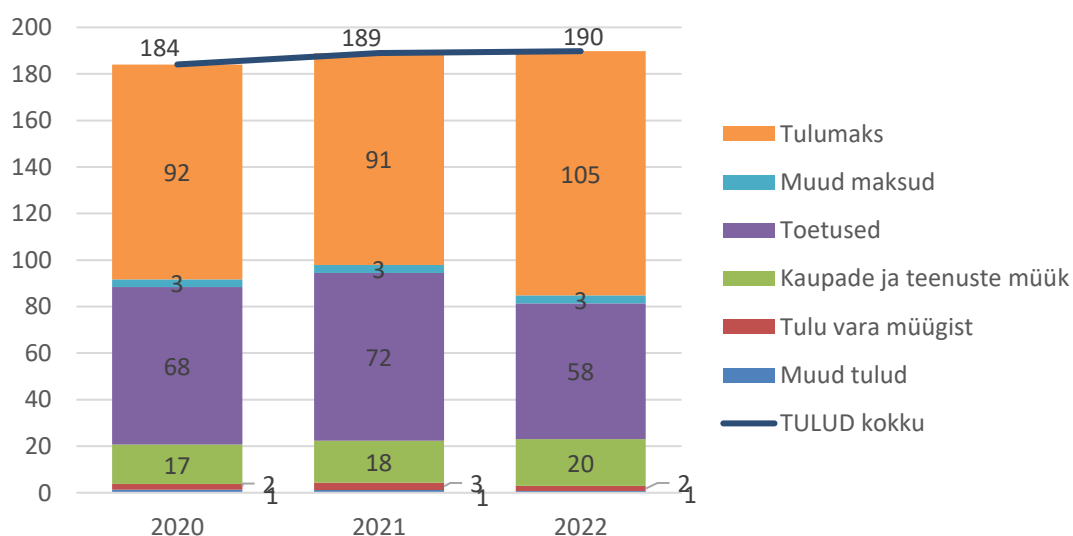
Eelarve maht on 213 miljonit eurot. Väljaminekud jaotuvad kolme eelarveosa vahel, milleks on põhitegevuse, investeerimistegevuse ja finantseerimistegevuse eelarveosa. Põhitegevuse kulud moodustavad eelarvest 79%, investeerimistegevuse kulud 16% ja laenukohustiste tasumine (finantseerimistegevuse kulud) 5%.

Tabel 1. Kulud eelarveosade kaupa

Eelarve kulud	2020 täitmise	2021 eelarve	2022 eelarve	Muutus	
				%	eurodes
Eelarve maht	192 410 528	229 056 557	212 758 355	-7,1	-16 298 202
Põhitegevus	153 627 984	167 802 505	167 858 089	0,0	55 584
Investeerimistegevus	31 135 063	42 141 966	34 189 893	-18,9	-7 952 073
Finantseerimistegevus	7 647 481	19 112 086	10 710 373	-44,0	-8 401 713

Väljaminekuid rahastatakse linna enda rahalistest vahenditest (70%), toetustest (27%) ja linna asutuste teenitud tuludest (3%). Linna enda rahalised vahendid on linnale laekuvad tulud (põhitegevuse tulud ja investeerimistegevuse tulud), kaasatavad laenuvahendid ning likviidsete varade kasutuselevõtmine.

Tulude eelarve koosneb põhitegevuse tuludest ja investeerimistegevuse tuludest. Nende eristamine annab selge ülevaate investeerimis-suutlikkusest ja laenu võtmise võimekusest ning parandab eelarve läbipaistvust. **Ligi poole tuludest moodustab füüsilise isiku tulumaks ja üle kolmandiku moodustavad toetused.** Tulud on kokku kavandatud 2021. a tasemel, kusjuures varasemast oluliselt väiksem on toetuste eelarve. Aasta jooksul lisandub sihtotstarbelisi toetuseid, mistõttu 2022. a toetuste eelarve kasvab ja lõplik tulude plaan on 2021. a eelarvest suurem.

Joonis 1. Tulud liigiti 2020–2022 (mln eurot)

Põhitegevuse tulud¹

2022. aasta eelarves on planeeritud põhitegevuse tulud 181 miljonit eurot. See on 12 miljonit eurot ehk 7% enam kui 2021. aasta eelarves. **Põhiliseks tuluallikaks on maksud, millest 97% moodustab füüsilise isiku tulumaks.** Teiseks suuremaks tuluallikaks on toetused, millest enamik laekub riigieelarvest. Olulise osa moodustavad asutuste kaupade ja teenuste müügist saadavad tulud.

¹ maksutulud, tulud kaupade ja teenuste müügist, saadavad toetused, muud regulaarsed tulud

- Põhitegevuse tuludest 58% ehk 105 miljonit moodustab tulumaks (võrreldes 2021. aastaga kasv +15%).² Muud makse laekub 3 miljonit eurot ehk 2% põhitegevuse tuludest.
- Kaupade ja teenuste müügist kogutakse eelarvesse 11% ehk 20 miljonit eurot (+12%). Laekumise kasvu mõjutab eelkõige 2021. aasta laekumist pärssinud COVID-19 laine.
- Saadud toetused moodustavad eelarve tuludest 29%, ulatudes 52 miljoni euroni (-7%). Väheneb tasandusfondi laekumine. Samuti ilmnevad paljude projektide toetused aasta keskel, mistõttu toetuste langus osutub tegelikkuses väikemaks, kui esialgses eelarves nähtub.
- Muud tulud (keskkonnatasud jms) on kavandatud 0,7 miljonit eurot (-3%).

Põhitegevuse kulud³

2022. aasta eelarves on planeeritud põhitegevuse kulud 168 miljonit eurot. Kulud on sisuliselt eelmise aasta tasemel.

Põhitegevuse kulud jaotuvad üheksa erineva valdkonna vahel, mis omakorda jagunevad majandusliku sisu alusel neljaks: tööjõukulud, majandamiskulud, antavad toetused ja muud kulud. Üle poole põhitegevuse kuludest on hariduse valdkonna eelarves. Suure osa sellest moodustavad haridustöötajate tööjõukulud ning teise olulise osa haridusasutuste majandamiskulud. Suurim kasv on keskkonnakaitse valdkonnas. Tartu linn on võtnud ambitsioonika eesmärgi kliimakriisiga võitlemisel ja elurikkuse kaitsmisel. Visiooni järgi on Tartu hea energiaga targalt arenev kogukond ja roheline teerajaja. Aastaks 2050 on linna eesmärk saavutada kliimanetraalsus. Eelarves kavandatud tegevustega liigutakse linna energia- ja kliimakavas sätestatud eesmärkide poole.

Tabel 2. Põhitegevuse kulud tegevusvaldkondade lõikes

Tegevusvaldkond	2020 täitmine	2021 eelarve	2022 eelarve	Muutus	
				%	eurodes
PÕHITEGEVUSE KULUD	153 627 984	167 802 505	167 858 089	0,0	55 584
Üldised valitsussektori teenused	12 636 104	15 480 747	15 187 151	-1,9	-293 596
Avalik kord	632 231	653 748	651 834	-0,3	-1 914
Majandus	14 573 012	16 155 910	16 124 969	-0,2	-30 941
Keskkonnakaitse	6 518 903	7 564 147	7 870 562	4,1	306 415
Elamu- ja kommunaalmajandus	3 041 055	3 570 698	3 532 319	-1,1	-38 379
Tervishoid	604 208	853 048	665 140	-22,0	-187 908
Vaba aeg ja kultuur	11 090 249	13 307 400	13 305 592	0,0	-1 808
Haridus	89 971 016	94 026 870	94 584 948	0,6	558 078
Sotsiaalne kaitse	14 561 204	16 189 937	15 935 574	-1,6	-254 363

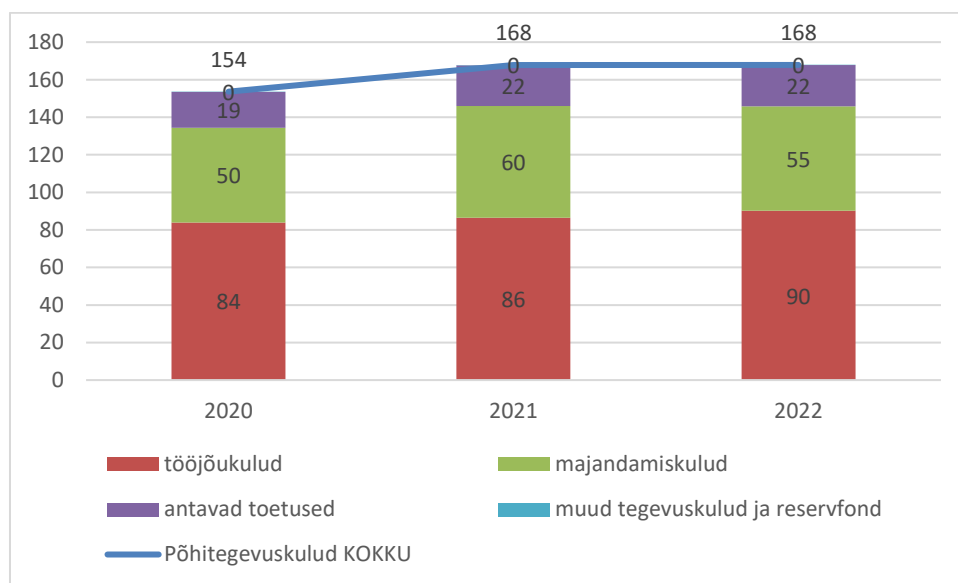
Üle poole väljaminekutest (90 miljonit eurot) moodustavad tööjõukulud, millest omakorda peaaegu 70 miljonit eurot haridustöötajate tööjõukulud. Hariduskuludest 42 mln eurot rahastatakse riigieelarvest. Kooliõpetajate palgaraha tuleb riigieelarvest, omavalitsused finantseerivad tugispetsialistide, abipersonali ja lasteaedade õpetajate tööjõukulu. Kultuuritöötajate tööjõukulu moodustab 4 miljonit eurot ja sotsiaalvaldkonna töötajate tööjõukulu samuti peaaegu 4 miljonit eurot. Üldiste valitsussektori teenuste tööjõukulude eelarve on 11 miljonit eurot, millest üle 2 miljoni euro on kavandatud eelnevalt

² sellist tähistust, võrdlemaks 2022. aasta eelarvet 2021. aasta eelarvega, kasutatakse dokumendis läbivalt

³ Regulaarsed tavapärased kulud: antavad toetused, tööjõukulud, majandamiskulud, muud tegevuskulud

nimetatud tegevusvaldkondade haldamiseks (haridus-, kultuuri- ning sotsiaal- ja tervishoiuosakonna töjõukulud). Töjõukulude kasv tuleneb põhiliselt palgataseme tõusust. Vastavalt Haridus- ja Teadusministeeriumi kinnitusele tõuseb õpetajate palga alammäär 7,3%, mis suurendab vältimatult ka Tartu linna töjõukulusid. Ametnike töötasu tõus jääb eelarve kohaselt alla 4%. Vähesel määral suureneb ka töötajate arv.

Majandamiskulud ja toetused on planeeritud ligilähedaselt eelneva aasta tasemel. Majandamiskulude 2021. a eelarve ületas 2022. a planeeritud põhiliselt ühekordsete väljaminekute tõttu (nt olid 2021. a kohalikud valimised).

Joonis 2. Põhitegevuse kulude jaotus majandusliku sisu järgi

Investeeringustegevus

Investeeringustegevuse tulud on ühekordsed tulud vara müügist, investeeringuteks saadavatest toetustest ning intressituludest ja dividendidest. Eristus põhitegevuse tuludest on oluline vältimaks tavapäraste väljaminekute (põhitegevuse kulude) finantseerimist ühekordsete sissetulekutega. Ühekordsete tulude arvelt põhitegevuse kulude finantseerimine pikema perioodil on riskantne ning nende tulude kehvema laekumise korral võib tekkida oht sattuda finantsraskustesse.

Tabel 3. Investeeringustegevuse tulud majandusliku sisu järgi

INVESTEERIMISTEGEVUSE TULUD	2020 täitmine	2021 eelarve	2022 eelarve	Muutus %	Muutus eurodes
INVESTEERIMISTEGEVUSE TULUD kokku	6 903 541	19 695 795	8 475 414	-57,0	-11 220 381
Põhivara müük	2 396 194	3 059 050	2 210 000	-27,8	-849 050
Saadav sihtfinantseerimine	4 005 340	16 133 745	6 264 414	-61,2	-9 869 331
Finantstulud	502 007	503 000	1 000	-99,8	-502 000

Põhivara müügitulu on põhiliselt kavandatud kinnisvarainvesteeringute⁴ müügist. Kuna müüa planeeritavaid krunte on eelmisest aastast vähem, on ka 2022. a eelarve 2021. a omast väiksem. Toetused laekuvad põhiliselt haridusobjektide rekonstrueerimiseks (eelkõige Lasteaed Ristikhein 2,4 miljonit eurot, Kroonuaia Kool 1,2 miljonit eurot). Kergliiklusteede rajamiseks on eelarves 1 miljon eurot ja loomade varjupaiga taristu renoveerimiseks 0,6 miljonit eurot. Finantstulud vähenevad, kuna eelarvesse ei ole planeeritud dividende (eelnevatel aastatel 0,5 miljonit eurot AS-ilt Tartu Veevärk).

Investeeringustegevuse kulud on ühekordsed kulud: põhivara soetus, põhivara soetuseks antav toetus (sihtfinantseerimine) ja finantskulud (eelkõige laenukohustiste intressid). Investeeringustegevuse kulud 34 miljonit eurot on 8,5 miljonit eurot ehk 20% väiksemad kui 2021. a täpsustatud eelarves. Vahe tuleneb asjaolust, et mitu 2020. a eelarvesse planeeritud tegevust lükkus edasi ning need võeti lisaeelarvega 2021. a eelarvesse. 2021. a esialgne investeeringustegevuse eelarve oli käesoleva eelarvega samas suurusjärgus. Suurim osa investeeringutest tehakse haridushoonetesse ning teedesse ja tänavatesse.

Tabel 4. Investeeringustegevuse kulud tegevusalade kaupa

Tegevusvaldkond	2020 täitmine	2021 eelarve	2022 eelarve	Muutus	
				%	eurodes
INVESTEERIMISTEGEVUSE KULUD	31 135 063	42 141 966	34 189 893	-18,9	-7 952 073
Üldised valitsussektori teenused	2 418 232	2 264 354	1 656 839	-26,8	-607 515
Avalik kord	0	0	0		0
Majandus	9 140 248	17 887 083	11 343 830	-36,6	-6 543 253
Keskkonnakaitse	440 152	652 500	1 175 000	80,1	522 500
Elamu- ja kommunaalmajandus	1 444 208	4 250 597	2 832 384	-33,4	-1 418 213
Tervishoid	0	0	0		0
Vaba aeg ja kultuur	3 352 327	4 505 810	1 897 840	-57,9	-2 607 970
Haridus	13 503 097	6 396 922	15 219 000	137,9	8 822 078
Sotsiaalne kaitse	836 800	6 184 700	65 000	-98,9	-6 119 700

Rahaliselt suuremad investeeringuobjektid: Karlova Kool (Salme 1a) (5,4 miljonit eurot), Lasteaed Ristikhein (4,0 miljonit eurot), Tartu läänepoolse ümbersõidu II ehitusala ehitus (Riia ring koos lähiümbrusega) (2,5 miljonit eurot), Kroonuaia Kool (Ploomi 1) (2,4 miljonit eurot), Vaksali tn - EMÜ – Waldorfkool (Vaksali tn) jalgratta- ja jalgteed (1,3 miljonit eurot), Loomade varjupaiga taristu renoveerimine (0,8 miljonit eurot), Tartu – Rahinge kergliiklustee (0,8 miljonit eurot), Ülikooli tn (0,7 miljonit eurot), rattarendisüsteemi arendamine (0,6 miljonit eurot), tänavavalgustuse rekonstrueerimine Ränilinnas, Veerikul, Jaamamõisas ja Annelinnas (Ülejõe piirkond) (0,5 miljonit eurot), Veski tn (0,5 miljonit eurot), Lasteaed Hellik (0,5 miljonit eurot).

Finantsseis

- **Põhitegevuse tulem** on 13 miljonit eurot. See suunatakse investeeringuteks. Eesmärk on seda taset hoida ka järgnevatel aastatel, et säilitada investeeringuvõimekus.

⁴ Kinnisvarainvesteering on kinnisvaraobjekt (maa või hoone või mõlemad), mida linn hoiab tulu teenimise (renditulu või väärtuse kasv), mitte halduseesmärgil.

- **Eelarve tulem** on -12 miljonit eurot. Eesmärk on saavutada lähiaastatel eelarvetasakaal.
- **Laenukoormus** suureneb 2022. aasta lõpuks 54%-le põhitegevuse tuludest ehk 97 miljoni euroni. Intressikulud on 0,7 miljonit eurot.
- **Likviidsete varade maht** väheneb 7 miljonit eurot. Eesmärk on hoida piisavat likviidsete varade mahtu, et tagada likviidsus ja maksevõime.